

Zsehránszky István: Manipulálunk, manipulálunk

Szombaton elkezdődött a TESZT – a Temesvári Eurórégiós Színházi Találkozó VIII. kiadása. 15 előadás látható egy hét alatt. A nyitóelőadás – a Manipulációk – mintegy előrejelezte, hogy miről is lesz szó az idén ezen fesztiválon. Ezt az előadást, amely bemutatónak számít, egyszerre négy társulat tekintheti a nagáénak: a szlovéniai Via Negativa, a Csiky Gergely Állami Magyar Színház, a szegedi MASZK és a Kosztolányi Dezső Színház Szabadkáról. A darabot – s az előadást – a színészek találták ki, hozták létre és játsszák. Az alapja – nyilván rögtönzés. És amit látunk: a rögtönzés pillanatnyi eredménye. A játék vezetője – szándékosan nem használom a főszereplő megnevezést – Formanek Csaba, egy fiatal nagyokos. Észbontó kérdéseket talál ki, mint például azt, hogy Why? – ami magyarul azt jelenti: Miért? Majd azt, hogy Why not? – vagyis Miért nem? Majd: But how? – De hogyan? Aztán mélyértelmű szavakat ír a fal nagyságú és magasságú táblára, mint: People – vagyis nép, Nothing – tehát semmi, God – azaz Isten, Ideas – eszmék és még sok más. Aztán mikor betelik a fal, pardon a tábla, még odarajzol egy gyökvonási jelt, majd alája ül. S ha nem tudnánk, miért teszi ezt: azt írja a táblára, hogy Thinking – vagyis gondolkodik. Hát ez ilyen egyszerű... És hasonlóan mélyértelműek a játékvezető színpadi cselekvései is. Behoz a színpadra egy asztalt, rátesz egy rakás könyvet, meg egy kést és egy adag kockacukrot, amiből tornyot épít, többszöri próbálkozás eredményeként. Hadd, izguljunk érte! De a könyvekből például egy sort sem olvas – csupán lépcsőnek használja azokat, amikor felmászik az asztalra és rájuk lép – így magasabbra is firkálhat a falon. Minden nagy észvillanáskor máshová viszi az asztalt – a szereplő jelenléte tele van pótcselekvéssel. És különben semmi... Ilyen lenne egy szellemi vezér a mai világban?

Nemcsak ilyen, néha veszélyesebb is. Időnként kézbe veszi a kést, aztán leejti, de úgy, hogy beleálljon a padlóba. No és ragasztószalaggal mozgásképtelenné teszi a meztelenre vetkőztetett fiatal énekest, Borisz Kucsovot. Sőt, leköti a száját is. Majd, amikor a többi szereplő az énekest kiszabadítja a kötelékeiből – a játékvezető táncoltatja őt is meg az ugyancsak meztelenre vetkőztetett kiszabadítottait, néket, férfiakat v álogatás nélkül. Majd a vetélkedő nőknek kést ad a kezükbe – s azok késélen táncolnak legalább egy negyedórán át. A mutatvány önmagában véve veszélyes, mert ha nem sikerül, akkor az egyik nő – Magyarai Etelka – mellébe hatol a kés. De a másik nő – Levko Esztella – élete sem könnyű. Mellére, szemére virág kerül, és a mutatvány végén meg kell innia nyílt színen egy-két-három-négy-öt-hat palack vizet (mindenik szereplő ad neki egyet), sőt, a játékvezető parancsára az ivászat újra kezdődik. Kezdődne! Ha a közönség nem szólna bele. Azon az estén, amikor az előadást láttam, egy kolozsvári színikritikusnő rohant a színpadra, kiragadta a fulladozó nő kezéből a palackot, s aztán felháborodva távozott az előadásról...